

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 2196/24
13.3.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Ивана Негића, председника већа, Зорице Банковић и Олге Арсовић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Александар Гаврић, адвокат из Младеновца, Смедеревски пут 21, 11400 Младеновац, као правног следбеника сада пок. ББ, из ..., против тужених ВВ и ГГ обе из ..., чији је заједнички пуномоћник Зоран Јелић, адвокат из Београда, Милешевска 51/5, адреса за пријеме поште, поштански преградак 11, 11177 Београд 53, ради раскида уговора о доживотном издржавању, одлучујући о жалби тужиоца изјављеној против пресуде Трећег основног суда у Београду П 6606/17 од 07.06.2023.године, у седници већа одржаној дана 13.3.2025.године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Трећег основног суда у Београду П 6606/17 од 07.06.2023.године у ставу првом изреке, тако што се **УСВАЈА** тужбени захтев тужиоца којим је тражен раскид Уговора о доживотном издржавању, закључен између тужиље сада пок. ББ, као примаоца издржавања и тужених ВВ и ГГ, као давалаца издржавања, пред судијом Првог основног суда у Београду дана 13.02.2012. године, под пословним бројем 1 РЗ 162/12.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу другом изреке пресуда Трећег основног суда у Београду П 6606/17 од 07.06.2023. године, тако што се **ОБАВЕЗУЈУ** тужене ВВ и ГГ, обе из ... да тужиоцу АА из ..., на име накнаде трошкова парничног поступка, исплате износ од 325.000,00 динара, са законском затезном каматом од дана наступања извршности до коначне исплате, у року од 15 дана од дана пријема пресуде.

ОДБИЈА СЕ захтев тужених за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Пресудом Трећег основног суда у Београду П 6606/17 од 07.06.2023. године

ставом првим изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тражен раскид уговора о доживотном издржавању закључен пред судијом Првог основног суда у Београду, дана 13.02.2012. године, под пословним бројем 1 РЗ 162/12, између тужиље сада пок. ББ, као примаоца издржавања и тужених ВВ и ГГ, као давалаца издржавања. Ставом другим изреке обавезан је тужилац да туженима на име трошкова поступка исплати износ од 606.600,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана наступања извршности па до коначне исплате, у року од 15 дана од дана пријема пресуде, под претњом принудног извршења.

Против наведене пресуде, жалбу је благовремено изјавио тужилац побијајући је из свих законом предвиђених разлога. Трошкове другостепеног поступка образложено је тражио.

Тужене су доставиле одговор на жалбу тужиоца.

Испитујући правилност ожалбене пресуде, у смислу одредбе члана 386 Закона о парничном поступку - ЗПП ("Службени гласник РС" бр. 72/2011, 49/2013 – одлука УС, 74/2013 – одлука УС, 55/2014, 87/2018, 18/2020 и 10/2023 - други закон), Апелациони суд је оценио да је жалба тужиоца основана.

Побијана пресуда није захваћена битном повредом одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачке 1, 2, 3, 5, 7 и 9 ЗПП, на које овај суд, као другостепени, пази по службеној дужности, нити је учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 ЗПП на коју жалба тужиоца посебно указује јер првостепена пресуда садржи јасне, потпуне и непротивречне разлоге о чињеницама важним за пресуђење који нису у супротности са садржином изведених доказа, изрека пресуде је јасна и непротивречна разлозима датим у образложењу, како у односу на чињеничне закључке, тако и примењене прописе.

Према утврђеном чињеничном стању, дана 13.02.2012.године пред Првим основним судом у Београду оверен је Уговор о доживотном издржавању 1 РЗ 162/12 између ВВ и ГГ, мајке и ћерке, као давалаца издржавања и сада пок. ББ, као примаоца издржавања. Наведеним уговором је констатовано да су уговорне стране у блиским пријатељским односима, па како даваоци издржавања воде бригу о примаоцу издржавања, већ дуги низ година, то сагласно желе да закључе овај уговор под наведеним условима. Уговорне стране су се споразумеле да даваоци издржавања солидарно брину о здрављу примаоца издржавања, те да пружају и омогућавају неопходну здравствену негу као и да воде рачуна о хигијенским условима стана у коме живи прималац издржавања уз свакодневну доставу спремљене хране примаоцу издржавања, као и да воде рачуна о условима живота примаоца издржавања. Даваоци издржавања су се солидарно обавезале да од дана овере овог уговора па надаље и после смрти примаоца издржавања одржавају гробно место на Новом Бежанијском гробљу, парцела ..., гроб ..., где је сахрањен супруг примаоца издржавања, а где ће бити сахрањена и ББ, прималац издржавања. Даље је уговорено да ће прималац издржавања по својој смрти оставити у власништву даваоцима издржавања једнособан стан број 8, на трећем спрату стамбене зграде у улици ... у ..., површине 29,85м2, који стан је неукњижен, а који је прималац издржавања стекла по основу Уговора о купопродаји-

откупу непокретности овереног пред Првим општинским судом у Београду дана 28.03.1993. године под П/1 Ов 13571/93. Дана 04.02.2013. године тужила сада пок. ББ, је поднела тужбу ради раскида Уговора о доживотном издржавању због тога што су тужене, као даваоци издржавања престале да извршавају уговорне обавезе. Током поступка тужила је дана 21.12.2013. године преминула, па је прекинут парнични поступак због њене смрти. Решењем Трећег основног суда у Београду П 10156/2013 од 07.05.2015. године настављен је поступак прекинут решењем од 15.10.2014. године, а поступак је преузео син сада пок. ББ, АА. Решењем Трећег основног суда у Београду О 18488/13 од 20.03.2014. године, прекинут је оставински поступак пок. ББ, до правноснажног окончања овог поступка. Из садржине овог решења произилази да је на рочишту одржаном пред овим судом утврђено и постојање завештања оставиле сачињено у форми својеручног завештања од старне адвоката Мирка Шпановића, које је прочитала и потписала ББ, дана 19.01.2023. године и којим је располагала правом својине на стану број 8 на трећем спрату зграде број ... у улици ... у .. у корист сина АА, а које завештање је проглашено на рочишту одржаном пред Трећим основним судом у Београду дана 20.03.2014. године, и запримљено у судски депозит под бројем Си 51/14. Сада пок. ББ је имала пензију у висини од 20.000,00 динара, као и допунске приходе, јер је чистила степениште у зградама све док није пала 25.11.2011. године, након чега је због помоћи која јој је била потребна и закључила предметни уговор о доживотном издржавању. Тужене су испуњавале обавезе из предметног уговора о доживотном издржавању и бринуле су се о тужилци до јануара месеца 2013. године, пошто је 26.01.2013. године сада пок. ББ рекла туженој ВВ да неће више да она брине о њој, те да је ангажовала адвоката, након чега ВВ више није долазила код ББ, док је друготужена ГГ одлазила до 15.2.2013. године. Из неспорних навода парничних странака утврђено је да је након тога о ББ је бринула ДД. Док су извршавале обавезе тужене су бринуле о сада пок. ББ, кувале јој, чистиле стан, по потреби спавале код ње, давале јој лекове, по потреби биле код ње и током ноћи, водиле је код лекара, на гробље да обиђе гроб бившег супруга, плаћале рачуне, мериле притисак.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је оцеио да су се тужене придржавале савесности и поштења, извршавале своје обавезе и били су спремне да их и даље извршавају, али их је у томе онемогућила сада пок. ББ, а што представља самовољу примаоца издржавања, која нема своје оправдање, те је посебно ценио наводе тужене ВВ да јој је ББ рекла да је син АА зове телефоном и да је притиска да раскине са њом уговор о доживотном издржавању и да је рекла да ће АА послати неког адвоката, те да из наведеног произилази да права воља за раскид уговора о доживотном издржавању није постојала код сада пок. ББ те је првостепени суд је применом одредаба члана 301 став 1 и 124 Закон о облигационим односима, члана 194 и 201 Закона о наслеђивању, као и члана 230 став 1 ЗПП, одлучио као у изреци ожалбене пресуде.

Другостепени суд прихвата утврђено чињенично стање и дату оцену изведених доказа, али сматра да правилном применом материјалног права исказано правно становиште првостепеног суда није правилно. Основано се жалбом тужиоца указује да је првостепени суд на правилно и потпуно утврђено чињенично стање погрешно применио материјално право.

Одредбом члана 194 став 1 Закона о наслеђивању прописано је да се уговором о доживотном издржавању обавезује примаоца издржавања да се после његове смрти на даваоца издржавања пренесе својина тачно одређених ствари или каква друга права, а давалац издржавања се обавезује да га, као накнаду за то, издржава и да се брине о њему до краја његовог живота и да га после смрти сахрани. Ставом 3 истог члана одређено је да ако што друго није уговорено обавеза издржавања нарочито обухвата обезбеђивање становања, хране, одеће, обуће, одговарајућу негу у болести и старости, трошкове лечења и давања за свакодневне уобичајене потребе.

Иако то Закон о наслеђивању не прописује посебно, уговор се може раскинути и због неизвршења, у складу са општим правилима облигационог права. Уговор о доживотном издржавању је двострано теретни алеаторни формални уговор са трајним престајацијама даваоца издржавања, док се обавеза примаоца издржавања извршава једним актом, који настаје после његове смрти, обавеза даваоца издржавања састоји се из низа чинидби које је он дужан да предузме од момента закључења уговора па до смрти примаоца издржавања. Са аспекта примаоца издржавања, поред материјалног издржавања циљ закључења овог уговора су потребе за свакодневном бригом старањем и пажњом од стране трећег лица, коју сама старост примаоца издржавања по себи носи, због чега овај уговор има и своје породичне и социјалне димензије. Управо због тога обавеза даваоца издржавања састоји се из две врсте: из чинидбе издржавања примаоца и из моралних обавеза. Прва врста обавеза подразумева различите чинидбе у циљу снабдевања примаоца стварима потребним за живот (набављање хране и лекова, припремање хране, одржавање хигијене, нега у болести и старости и друго) док друга врста обавезе подразумева старање и бригу о примаочевој личности и читав низ личних услуга које су условљене социјалним и културним потребама и начином живота примаоца издржавања.

Смисао уговора о доживотном издржавању је обезбеђење издржавања примаоца издржавања и због те његове специфичности не може се одржати на снази када се из било којих разлога у дужем временском периоду уговор фактички не извршава.

По налажењу овога суда, ометање давалаца издржавања од стране тужиље, као примаоца издржавања и њена самовоља, нису оправдање да тужене аутоматски престану да извршавају уговорне обавезе. Чак иако је тужиља одбијала помоћ а што се десило јануара 2013.године када је тужиља туженој ВВ рекла да не жели да она више брине о њој, да јој не доноси храну и да је ангажовала адвоката, а од када тужена и није више бринула о тужиљи, док друготужена није више одлазила од фебруара исте године, тужене су биле дужне да наставе са покушајима извршавања предметног уговора на одговарајући начин а што је у конкретном случају изостало. Уместо да пронађу алтернативе у смислу да можда покушају да понуде другачији облик помоћи тужене су пасивно прихватиле прекид извршавања уговорних обавеза. Сведок ЂЂ у свом исказу наводи да су тужене покушале да пруже помоћ тужиљи у периоду од фебруара до децембра 2013.године носећи храну више пута, што је тужиља одбијала, али ове радње нису довољне да се сматра да су тужене савесно поступале као дужници издржавања. Ово стога што уговор о доживотном издржавању подразумева конквинуирано пружање издржавања, бриге и помоћи, као и различите чинидбе у циљу снабдевања примаоца стварима потребним за живот (набављање поред хране и лекова, припремање хране,

одржавање хигијене, нега у болести и др), а тужене су требале да пронађу начин да изврше своје дужности и нађу решење за насталу ситуацију, уместо да пасивно прихвате одбијање помоћи. Такође, од фебруара 2013.године када је и тужена ГГ престала да брине о тужили до смрти тужиле 21.12.2013.године уговор о доживотном издржавању уопште није извршаван иако давалац издржавања има обавезу да пружа континуирану помоћ, а десет месеци без извршења уговора по оцени овог суда значи да је уговор изгубио правну и стварну сврху. У таквој ситуацији, а како тужене нису активно радиле на извршавању уговора, и како је од 27.01.2013.године односно 15.02.2013.године до смрти примаоца издржавања 21.12.2013. године издржавање као уговорна обавеза давалаца издржавања изостало у потпуности, по налажењу овога суда испуњени су услови за раскид уговора о доживотном издржавању због неиспуњења у смислу члана 124 Закона о облигационим односима. Чак и да је син сада пок. ББ вршио притисак на њу да раскине предметни уговор о доживотном издржавању то не мења чињеницу да уговор није извршаван и да је изгубио сврху.

Такође, осим што уговор није извршаван од фебруара до децембра 2013.године из исказа сведока и странака произилази да је тужилца јасно изразила незадовољство односом са туженима што се види из речи упућених туженој ВВ: “Не доноси ми храну, готово је, обратила сам се адвокату а што све указује да су односи између уговорних страна били поремећени. У таквој ситуацији, а како извршење уговора захтева усклађене и добре односе уговарача, при чему је тужилца желела и тражила раскид уговора, по налажењу овога суда њеном захеву треба удовољити без обзира на узрок који је довео до поремећаја односа странака, као и да ли би се ти односи евентуално могли побољшати, јер принудно одржавање уговора на снази не само да не би одговарало правој вољи странака у време закључења уговора, већ би било у супротности са сврхом и смислом, те циљем због кога се уговор закључује.

Полазећи од свега изложеног, одлучено је као у ставу првом изреке на основу одредбе члана 394 тачка 4 ЗПП.

Како је преиначена одлука о главној ствари то је применом одредбе члана 401 тачка 3 у вези са одредбом члана 165 став 2 ЗПП, преиначена и одлука о трошковима парничног поступка садржана у ставу другом изреке побийане пресуде, па су применом одредбе члана 153 Закона о парничном поступку и крећући се у оквиру опредељеног захтева за накнаду трошкова парничног поступка, тужиоцу досуђени трошкови првостепеног и другостепеног поступка и то: за састав тужбе и 3 образложена поднеска у износу од по 13.500,00 динара, за приступ на 10 одржаних рочиште у износу од по 18.000,00 динара, за приступ на 5 неодржана рочишта по 11.250,00 динара, за састав жалбе износ од 27.000,00 динара, те таксе на тужбу и пресуду по 3.900.00 динара што чини укупан износ од 325.000,00 динара.

Захтев тужених за накнаду трошкова другостепеног поступка је одбијен, јер састав одговора на жалбу није био неопходан сходно члану 153 ЗПП, па је одлучено као у ставу трећем изреке сходно одредби члана 165 ЗПП.

**Председник већа-судија
Иван Негић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић